

även här fick de mothugg. Trots att dessa organisationer annars har en stark ställning har de inte lyckats få något genomslag i den allmänna debatten.

Ända fram till 1998 hade lärare här i England laglig rätt att aga elever. Först då stiftades en lag som avslutade den uråldriga traditionen att straffa olydiga elever med rottingen. Redan (?) 1986 förbjöds dock aga i de statliga skolorna, men tilläts alltså tolv år längre i Englands 200 privatskolor.

Som i Sverige på 1950-talet

Jag har nu arbetat som barnläkare i London i två och ett halvt år. Underhusets beslut kommer därför inte som någon överraskning för mig. Attityden till barn här i England skiljer sig mycket från den vi har i Sverige. Det engelska samhället är mycket konservativt, och det engelska sättet att se på och behandla barn påminner mig om 1950-talet i Sverige. Vi har i Sverige sedan dess lärt oss att behandla barn med mycket större respekt.

Vid flera tillfällen har jag här i England, i föreläsningar om barns villkor, hört åsikter som: »Vi [engelsmän] tycker mer om våra hundar än om våra barn.« Jag upprör många gånger av att här i London se föräldrar behandla sina barn på ett i mina ögon ovärdigt sätt. De skäller, snäser och tillrättavisar på ett handgripligt sätt när barnen uppför sig som just barn. Våra skilda värderingar visas också i hur olika de krav är som vi ställer på våra barn. Här är det helt i sin ordning att låta ett tre och ett halvårigt (!) barn ensamt gå på intervju hos rektorn till den privatskola som föräldrarna vill ha in barnet på.

Våldet nära i vardagen

Våld, särskilt i krigssituationer, ligger nära vardagen här i England. Under november har man här hedrat alla brittiska soldater som dött för fosterlandet. »Engelska soldater har givit sitt liv i alla krig utom ett sedan andra världskriget«, lär oss annonserna som vill få oss att köpa Poppys.

Det engelska samhället måste alltså bli barnvänligare innan ett förbud mot barnaga är så folkligt och politiskt förankrat att det kan bli verklighet. Jag kan hoppas att ett samarbete i ett starkt Europa skulle kunna bidra till driva utvecklingen i rätt riktning; ett stort antal EU-länder har förbjudit aga. Tyvärr riktar dock Storbritannien hellre sina ögon mot USA för vägledning både i politiska och värderingsmässiga frågor.

Kjell Tullus

Consultant Paediatric Nephrologist,
Great Ormond Street Hospital, London
tulluk@gosh.nhs.uk

Vad ska »godkänd« KAM-behandling kallas?

II Hans Isaksson Medicinsk kommentar i Läkartidningen 35/2004 (sidan 2622) angående KAM (komplementär eller alternativ medicin) föranleder en senkommen kommentar från Finland.

Tanken att s k alternativa vårdformer (KAM) av etiska skäl skulle utvärderas noggrannare med tanke på bl a konsumenternas säkerhet är berättigad, men ologisk. Ifall alternativmedicinska vårdformer utvärderas enligt vetenskapliga

metoder (randomiserade kontrollerade studier) är de ju inte längre alternativmedicinska (utan normala, på vetenskap grundade medicinska behandlingar), vilket gör hela resonemanget svårbegripligt.

Christian Malm

gynekolog, Finland
christian.malm@yths.fi

Replik:

Det viktiga är att alternativa behandlingar kontrolleras i randomiserade studier

II Jag tackar för Christian Malms synpunkt, som jag dock inte delar.

Låt inte semantiken ta makten över realiteterna! Alternativ eller konventionell medicin: det finns i grunden bara två slags medicinska behandlingar: Sådana som gör det de utger sig för att göra och sådana som icke gör det.

Oavsett vilken medicin vi företräder åligger det oss kravet att 1) inte onödigtvis skada patienten (behandlingsvinsten skall överväga eventuell skada), 2) så långt möjligt säkerställa att den behandling vi ger har den effekt patienten eftersträvar och som vi ställer i utsikt då vi ger behandlingen. Det torde vara helt klart att många, dock inte alla, s k alternativa terapier inte lever upp till dessa krav. Det är oacceptabelt.

Medel med svag eller osäker effekt kan förvisso ha sitt berättigande om en patient inte accepterar eller av skilda skäl inte tolererar säkrare och effektivare behandling. I den av mig refererade artikeln [1] hävdar man till och med att i vissa fall kan behandlingar med s k

äkta placeboeffekt kan ha sitt berättigande.

Vad som dock aldrig etiskt kan försvaras är att den som tillhandahåller (som leverantör eller behandlare) en behandling vägrar eller underlåter att så långt möjligt utröna dess positiva och negativa effekter. Vi känner inget bättre sätt att göra detta än genom kontrollerade och randomiserade kliniska studier. I princip erkänner även flertalet s k alternativmedicinare detta, men praktiken släpar av olika skäl efter.

Om en behandling som bestått detta prov därefter skall kallas alternativ eller konventionell är från etisk synpunkt ovidkommande.

Hans Isaksson

med dr, företagsläkare,
Hälsövårdscentralen, Ljungby
hiisak@telia.com

Referens

1. Miller FG, Emmanuel EJ, Rosenstein DL, Straus SE. Ethical issues concerning research in complementary and alternative medicine. JAMA 2004;291:599-604.

ADHD/autism, körkort och läkares ansvar

II Jag kan inte låta bli att ytterligare en gång kommentera Susanne Bejerots uppfattningar och åsikter angående ADHD/autism samt diagnosättande (LT 42/2004, sidorna 3222-3, och 45/2004, sidan 3619.)

Jag inser förstas svårigheterna som uppkommer när en patient inte vill inse eller kännas vid sina funktionshinder. Det problemet bör dock angripas på ett annat sätt än att vi läkare låter bli att sammanfatta våra journalförda iakttagelser i en diagnos.

Om Susanne Bejerot har uppfattning-

en att det beteende som följer på flera neuropsykiatriska funktionshinder, sammanfattade i en eller flera diagnoser, inte påverkar en persons lämplighet att köra bil tycker jag att hon snarast ska ta del av de senaste forskningsrönen från USA (bl a presenterade av professor Barkley i Stockholm våren 2004.)

Om det är lärarna på körskolorna som ensamma ska avgöra om en person är lämplig för att inneha körkort eller inte så verkar det väl onödigt och överflödigt att Vägverket regelbundet inhämtar en specialistläkares bedömning (i ett långt